

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кж-07-000 234
Бањалука, 1.4.2008. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ !

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија мр Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Слободана Милашиновића и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог М. С., због кривичног дјела утаја пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалби Окружног тужилаштва у Бањој Луци, изјављеној на пресуду Окружног суда у Бањој Луци број: 011-0-К-07-000 050 од 25.10.2007. године, након јавне сједнице вијећа одржане дана 1.4.2008. године, у присуству Републичког тужиоца Светлане Брковић и оптуженог, а у одсуству уредно позваног браниоца оптуженог Ј. Ч., адвоката из Б. Л., донио је

П Р Е С У Д У

Одбија се, као неоснована, жалба Окружног тужиоца у Бањој Луци и пресуда Окружног суда у Бањој Луци број: 011-0-К-07-000 050 од 25.10.2007. године, потврђује.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци број: 011-0-К-07-000 050 од 25.10.2007. године, према оптуженом М. С. а на основу члана 289. тачка д) Закона о кривичном поступку (у даљем тексту: ЗКП) одбијена је оптужба да је починио кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС). Одлучено је да трошкови кривичног поступка, сходно одредбама члана 100. ЗКП-а, падају на терет буџетских средстава.

Против те пресуде жалбу је благовремено изјавило Окружно тужилаштво у Бањој Луци које пресуду побија због битних повреде одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка ј) и става 2. истог члана ЗКП-а и повреде Кривичног закона из члана 304. став 1. тачка г) ЗКП-а, са приједлогом да се жалба уважи, укине првостепена пресуда и на претресу донесе осуђујућа пресуда.

Одговор на жалбу није поднесен.

Републички тужилац остала је код изнесене жалбе и приједлога у жалби и на сједници вијећа.

Првостепену пресуду овај суд је, у складу са одредбом члана 312. ЗКП-а, испитао у оном дијелу који се жалбом побија, па је одлучио као у изреци из сљедећих разлога:

Нема основа за тврдњу жалбе тужиоца да је првостепена пресуда захваћена разноврсним облицима битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 303. став 1. тачка ј) и става 2. истог члана ЗКП-а.

Наиме, према утврђењу побијане пресуде радња извршења кривичног дјела утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези става 1. КЗ РС, које се ставља на терет оптуженом, огледа се у пропуштању дужности обрачуна и уплате пореских обавеза прописаних пореским законима РС, које је оптужени кроз промет робе остварио за предузеће А.-Г. Д.О.О. М. Г., а који подлијежу опорезивању. С обзиром да је у питању пореска обавеза правног лица, то се најчешће као извршилац дјела појављује одговорно лице у правном лицу, али се могуће извршилаштво не ограничава искључиво на одговорно лице, јер се као извршиоци могу појавити и лица која у име и за рачун пореског обвезника обављају послове из којих произлази обавеза вођења документације о приходима и обавеза подношења пореске пријаве, али и лица која формално под туђим именом обављају пословну дјелатност која их обавезује на подношење пореске пријаве и плаћање одговарајућих доприноса друштвеној заједници. Када је изреком побијане пресуде утврђено да је оптужени за наведена предузећа, као директор и одговорно лице, обављао послове набавке робе у сврху даље продаје, и потом робу продао непознатим купцима за готов новац, а промет није приказао у пословним књигама, ни пријавио надлежним пореским органима, нити је обрачунао и платио порез на промет и друге пореске обавезе, онда је таквим описом сасвим јасно и одређено дефинисан однос оптуженог према том предузећу као лица које је означено у регистру као оснивач, директор и одговорно лице предузећа без ограничења, фактички обављао дјелатност која га обавезује на подношење пореске пријаве.

Исто тако према утврђењу побијане пресуде неспорно произилази да је оптужени извршио стварну набавку робе, да је дио набављене робе у вриједности означеној у изреци побијане пресуде продао њему познатим купцима за готов новац, новац није положио на благајну предузећа нити евидентирао у било којој другој евиденцији нити је обрачунао и уплатио пореске обавезе. Да би прикрио стварни промет са непознатим купцима оптужени је сачињавао лажну документацију о пословању са предузећем Б. из Б. Л. и У. -г. ДОО Л., којима је наводни вршио испоруку робе из своје велепродаје, и то наруџбенице са изјавом из којих произилази да је роба за даљу продају, на који начин се предузеће А. -Г. ослобађа пореза, отпремнице, у које је уписивао лажне регистарске бројеве превозних средстава којима је роба наводно отпремљена из којих произилази да је роба отпремљена и примљена од стране горе наведених предузећа - купаца.

На овај начин побијана пресуда закључује, гледајући формално правно, да се у радњама оптуженог стичу сва обиљежја кривичног дјела утаје пореза и доприноса и да је тужилац то и доказао.

Ради тога став жалбе да образложење побијане пресуде, која је по оцјени жалбе пресуда формалне природе, када се суд не упушта у расправљање саме кривичне ствари и треба да садржи само разлоге, односно процесне сметње због којих суд не може одлучивати у конкретном предмету, није правилан, нити је образложење побијане пресуде противрјечно њеној изреци. Ово из разлога што је правило да се о истом предмету не може водити кривични поступак и судити (*ne bis in idem*) и што је за постојање пресуђене ствари (*res iudicata*) у смислу члана 289. тачка д) ЗКП-а потребно утврдити идентитет (субјективни и објективни) између дјела које је обухваћено раније донесеном правоснажном одлуком (мериторном пресудом) и дјела које је предмет пресуде којом се оптужба одбија. Да би се донијела одбијајућа пресуда по напријед наведеној тачки суд мора претходно утврдити чињенице да накнадно откривено поступање оптуженог садржи све елементе кривичног дјела, а које би, да се за њих знало прије донешења пресуде, ушле у састав продуженог кривичног дјела.

Дакле, нису почињене битне повреде одредаба кривичног поступка на које се указују жалбом тужиоца, ни битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 303. став 2. ЗКП-а, при чему жалба тужиоца не конкретизује у чему се састоји ова повреда, јер су дати разлози о свим одлучним чињеницама управо на начин како то прописује одредба члана 287. и члана 296. став 10. ЗКП-а. При томе првостепени суд износи правилну оцјену доказа и чињеница, претходно правилно примјењујући одредбе Закона о кривичном поступку приликом припреме главног претреса, у току главног претреса и приликом доношења пресуде, што је напријед шире образложено, па се супротне тврдње жалбе не могу прихватити.

У жалбеном основу повреде Кривичног закона жалба Окружног тужиоца истиче да је суд у потпуности разрјешао кривично правну ствар тј. нашао је постојање кривичног дјела, узрочно – посљедичне везе између радњи оптуженог и дјела и одредио психички однос оптуженог према дјелу, а затим погрешно примјењујући матријални пропис, налазећи да је оптужени за исто дјело већ правоснажно осуђен. Жалбом се указује да у Кривичном закону Републике Српске уопште не постоји прописано продужено кривично дјело, које је и по жалби пракса прихватила па се често примјењује, постављајући и друга питања и дилема као нпр. „серијска кривична дјела, могућности подизања оптужнице за радње за које се накнадно сазнало, признања оптуженог код оваквих конструкција, односно дјела, посебно апострофирајући накнадно откривена кривична дјела која су обухваћена конструкцијом продуженог кривичног дјела.

Одлучујући о овим жалбеним приговорима овај суд налази да је правилан став побијане пресуде да се у конкретном случају ради о постојању начела „*ne bis in idem*“, тј. да је оптужени већ пред судом осуђен и да је донесена правоснажна одлука за ово кривично дјело.

Побијана пресуда правилно закључује да се у конкретном случају ради о конструкцији продуженог кривичног дјела које у закону не постоји али га судска пракса већ дуго времена прихвата и често примјењује наводећи при томе и услове који се појављују као конститутивни елемент продуженог кривичног дјела. Наиме, већ оптужницом Окружног тужилаштва Бања Лука број КТ-II-464/04 од 21.7.2005. године против оптуженог М. С., при чему тужилац, прихваћајући преовлађујућу судску праксу да се код кривичног дјела утаје пореза и доприноса пореске обавеза и доприноси чије се плаћање избјегава у

одређеном периоду могу сабирати, конструише квалификовани облик кривичног дјела утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези става 1. КЗ РС. Ова конструкција сачињена је од више радњи промета, извршених у времену наведеном у оптужници, од којих свака појединачна радња садржи обиљежје кривичног дјела утаје пореза и доприноса из става 1. напријед цитираног члана и сваки појединачни износ утајених пореза и доприноса прелазе износ од 10.000 КМ. Овакву конструкцију прихватио је и Окружни суд у Бањој Луци својом пресудом број К-38/05 од 05.09.2005. године, донесеном на основу споразума о признању кривице, а којом је оптуженог огласио кривим за кривично дјело утаје пореза и доприноса. На исти начин подигнута је и оптужница Окружног тужилаштва Бања Лука број КТ-II-311/05 од 30.7.2007. године за кривично дјело утаје пореза и доприноса из члана 287. став 3. у вези става 1. КЗ РС извршеног са више радњи промета и у периоду од 10.10.2003. до 01.06.2004. године, дакле, у вријеме извршења кривичног дјела за које је оптужени правоснажно осуђен, за које побијана пресуда правилно налази да улазе у конструкцију продуженог кривичног дјела утаје пореза и доприноса.

Првостепени суд, утврђујући постојање неколико неопходних услова који се појављују као конститутивни елементи продуженог кривичног дјела (да је учинилац урадио више истих кривичних дјела, да постоји временски континуитет, да околности и начин извршења чине једну затворену цјелину, да постоји истовјетност оштећеног и да постоји континуитет умишљаја за свако кривично дјело) закључује да је оптужени за исто дјело већ правоснажно осуђен пресудом Окружног суда Бањој Луци број К-38/05 од 05.09.2005. године, полазећи од става да више радњи које се у одређеном времену понављају и поред тога што се у свакој од њих у потпуности остварује кривично дјело, уз испуњење одређених услова, чине само једно кривично дјело, односно улазе у састав продуженог кривичног дјела. Доношење пресуде којом се оптужба одбија по члану 289. тачка д) ЗКП-а („ако је оптужени за исто дјело већ правоснажно осуђен,“) има посебан значај код конструкције продуженог кривичног дјела. Стога је исправан став изнесен у побијаној пресуди да већ правоснажно пресуђено продужено кривично дјело утаје пореза и доприноса јесте *res iudicata* и у погледу чињеница које су накнадно откривене, а које би, да се за њих знало прије доношња пресуде, ушле у састав продуженог кривичног дјела.

У погледу чињеница од одлучног значаја за постојање околности које искључују кривично гоњење (у жалби се као жалбени основ погрешно наводи да је примјењен закон који се не може примјенити, а из образложења жалбе произилази да је кривични закон повријеђен у питању да ли се ради о већ правоснажно пресуђеној ствари), побијана пресуда је дала разлоге у образложењу које као мјеродавно образложење прихвата и овај суд, па се не може прихватити као основан приговор жалбе да је пресуда захваћена битним повредама одредаба кривичног поступка и да је повријеђен Кривични закон.

Ради изнесеног жалба Окружног тужилаштва у Бањој Луци, а на основу одредбе члана 319. ЗКП-а, је одбијена као неоснована и првостепена пресуда потврђена.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
мр Вељко Икановић